

مدیریت راهبردی میدان نقش جهان با رویکرد گردشگری

کوروش وکیلی

رئیس گروه بازاریابی و توسعه گردشگری اداره کل میراث فرهنگی استان اصفهان

اصفهان در عرصه فعالیت‌های صنعت گردشگری با اتکا بر منابع تاریخی، فرهنگی، هنری و طبیعی خود نقش منحصر به فردی در سیستم اقتصاد گردشگری کشور و همچنین در معرفی فرهنگ اصیل ایرانی- اسلامی دارد. اصفهان با داشتن جایگاه نخست کشوری از نظر تعدد و تنوع صنایع‌دستی و صادرات آن و رتبه اول کشور در دریافت بالاترین تعداد نشان بین‌المللی مرغوبیت صنایع‌دستی از سازمان یونسکو و داشتن عنوان (برند) شهر جهانی صنایع‌دستی برای شهر اصفهان طبق اعلام شورای جهانی صنایع‌دستی، موقعیتی ویژه برای ارتقای جایگاه بین‌المللی صنایع‌دستی کشور و استان و دستیابی به بازارهای جهانی و همچنین بهبود اشتغال پایدار به وجود آورده است. بیش از ۲۰ هزار اثر تاریخی استان، تعدد ثبت ملی و ثبت جهانی میراث ملموس و ناملموس این خطه به ویژه میدان بزرگ نقش جهان، شکوه اصفهان را به رخ کشیده است.

۱۴۰۰/۰۶/۰۴ - ۱۰:۲۵

(https://telegram.me/share/url?url=http://chtn.ir/news/1400060323501&text)=مدیریت راهبردی میدان نقش جهان با رویکرد گردشگری

 (https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://chtn.ir/news/1400060323501)

۰

دیدگاه و رویکردهای متفاوت دستگاه‌ها و نهادهای استان در مدیریت شهری و اجرایی میدان نقش جهان در یک دهه گذشته بعضاً موجب آسیب‌پذیری هویتی و کارکردی میدان و عدم بهره‌گیری مناسب از ظرفیت‌های غنی آن شده است.

از این رو تغییر نگرش و چرخش به سمت تفکرات نوین بازاریابی گردشگری با رویکرد توسعه پایدار، موجب رشد اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و حفظ بافت تاریخی بازار و کالبد میدان شده و روح و جان تازه‌ای به کانون شهر دمیده خواهد شد.

در این راستا قبل از هر استراتژی و مدیریت راهبردی میدان، لازم به شناخت دقیق از کارکردهای میدان از بدو ایجاد و گذر تاریخی آن است.

- کاربری‌های میدان نقش جهان

با دانستن کاربری‌های تاریخی میدان نقش جهان می‌توان به حفظ ارتباط فضای ادراکی میدان از گذشته به حال و آینده کوشید و در راستای حال و هوای آن به اجرای برنامه‌های گردشگری، به منظور جذب انواع گردشگران و بازدیدکنندگان پرداخت.

در گذشته نویسندگان و محققان بسیاری به توصیف کاربری‌های میدان پرداخته‌اند (تاورنیه ۲۰۱۱، دلاواله ۱۹۹۱، ریچارد ۲۰۱۱، کمپفر ۱۹۸۴، چاردین ۲۰۱۴، دآلمانز ۲۰۱۵) که به‌طور خلاصه کاربری‌های میدان نقش‌جهان به شرح زیر بیان می‌شود:

- مکان قرارگیری در شهر: پیوند حکومت و مردم
- جهت‌گیری بنا و محل ایوان : به‌دلیل جهت تابش آفتاب و امکان اجرای بازی سوارکاران چوگان‌بازی/ نقش نمایشی میدان، ایوان قدرت، حضور شاه و حکومت در میدان، تسلط حاکم، مانند محل تماشاگران در زمین‌های ورزشی امروزی، ایوان شاهی نیز باید در غرب باشد.
- چراغانی و آتش‌بازی در باغ ایرانی : آتش‌بازی در شب، برگزاری مراسم جشن در اعیاد مذهبی/ استفاده از درخت و آب
- بازار، مسجد و مراسم ماه محرم : نقش تجاری میدان، حضور مردم و تجار داخلی و خارجی، تجارت داخلی و خارجی، رونق بخشیدن به میدان، وارد شدن میدان به رقابت بین‌المللی، پیوند حکومت و مردم، رقابت میدان با میدان عتیق/ نقش نمایشی میدان، اعتقادات شیعی حکومت که از ابتدای تشکیل حکومت به مرور به اعتقادات مردم تبدیل شد، حضور مردم، پیوند حکومت و مردم
- نمایش قدرت نظامی : نقش نمایشی میدان، مراسم چوگان‌بازی و قیق اندازی، ورزش باستانی، نظامی و سلطنتی ایرانی، تقویت بنیه نظامی سرداران سپاه، حضور مردم برای تماشای بازی، پیوند حکومت و مردم
- نقاره خوانی : نقاره خانه برای نواختن موسیقی سنتی و مذهبی ایرانی در هنگام برگزاری مراسم
- وسعت، تناسبات، هندسه و جداره : تقارن و تعادل بصری/ سلطنتی بودن میدان، شکوه و قدرت/ وسعت

۱. مدیریت گردشگری میدان نقش‌جهان از منظر زیست‌محیطی

میدان نقش‌جهان گویای اتصال بسیار مدیرانه و خوش طرح فضای شهری جدید با ساختار قدیمی‌تر شهر است (به عبارتی اتصال میدان کهنه با میدان نقش‌جهان در عهد صفوی)، ساختار شهر اصفهان را در دوره صفوی می‌توان با دو محور عمده توصیف نمود: اول، محور شمالی_جنوبی به موازات رکن اصلی قدیم شهر که در کنار آن رشته‌های اصلی بازار شکل گرفته بود و دوم، محور شرقی_غربی به موازات رودخانه زاینده‌رود و شعبات مصنوعی آن یا همان مادی‌ها وجود دارد. در حالی که محور اول توسعه، محیط ساختمانی اصفهان را شکل می‌دهد، محور دوم عنصر طبیعی است که بر روی زندگی شهری تأثیر می‌گذارد. از همین رو، می‌توان به جرئت گفت مهم‌ترین و تأثیرگذارترین دوره‌های طراحی شهری، در دوره صفویه بود که اوج تکامل شهرسازی در ایران، محسوب می‌شود و نهایتاً موجب به وجود آمدن مکتب شهرسازی اصفهان شد، که در حال حاضر در راستای آن گردشگری شهری نیز می‌تواند رونق خاص خود را داشته باشد.

یکی از پژوهش‌هایی که در سال ۲۰۱۴ در میدان نقش‌جهان انجام شده است. اصفهان را از منظر جاذبه دیگری که برای گردشگران اهمیت دارد به سه دسته تقسیم می‌کند. این جاذبه متفاوت صداها است که در زیر نمایش داده شده است:

طبقه‌بندی صداها در اصفهان

- طبقه‌بندی کلی : صداهای جاذب
- طبیعی : رودخانه زاینده‌رود – پرندگان – خش خش برگ‌های پائیزی در چهارباغ
- مصنوعی : درشکه‌های نقش جهان – دوچرخه‌ها و صدای زنگ آنها – بازار مسگرها – سازهای موسیقیایی گذشته در عالی‌قاپو – زنگ کلیسای وانک
- انسان ساز : لهجه اصفهانی – آوازخواندن زیر پل‌ها – سنگ آکوستیک مسجد شاه عباسی

توجه به مدیریت صداها در محیط‌زیست می‌تواند در ایجاد و انتقال حس متفاوت در میدان نقش‌جهان و البته شهر اصفهان برای گردشگران داخلی و خارجی مورد توجه قرار گیرد.

۲. مدیریت گردشگری میدان نقش‌جهان از منظر اجتماعی

میدان شهری و عناصر مرتبط با آن از نظر کالبدی جزئی از ساخت فضای شهر است، اما از نظر کارکردی و اجتماعی ریشه در روح و روان شهروندان آن شهر دارد و در شرایط امروز که میدان‌های شهری تقریباً تمام نقش‌هایی را که در گذشته داشته‌اند از دست داده و تنها به نقش ارتباطی خود بسنده نموده، ولی میدان نقش‌جهان اصفهان که احساس نوستالژیک شهروندان را در پی دارد، غنیمتی بزرگ به حساب می‌آید که همچنان و علیرغم عدم برنامه، به وسیله جذابیت‌های ذاتی فضایی و معماری تاریخی منحصر به فردش در برابر سیل ناهنجاری‌های خاص شهرهای امروزی و تهدیدهایی که کالبد این سایت تاریخی را هدف گرفته ایستادگی کرده و نه صرفاً یک میدان، بلکه مکانی برای تفریح و گردشگری و یک فضای شهری کامل محسوب می‌شود .

۳. مدیریت گردشگری میدان نقش‌جهان از منظر اقتصادی

مدیریت گردشگری، ارزش‌گذاری اقتصادی، سیاست پولی، و تصمیم‌گیری در مورد رونق، بهبود و توسعه وضعیت تجاری، اقتصادی و حفاظت از آن را می‌تواند مورد ارزیابی، سنجش و پایش قرار می‌دهد. ارزش‌گذاری اقتصادی میدان نقش‌جهان اصفهان در فروش سوغات، صنایع دستی و فرش دست بافت، سرویس دهی مراکز اقامتی و پذیرایی جوار میدان، اجرای رویدادهای تجاری و همچنین تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان برای بازدید از مجموعه بناهای آن و همچنین حفاظت از آن می‌تواند مورد توجه قرار گیرد.

راه‌اندازی و استقرار نظام حساب‌های اقماری گردشگری (TSA) ابزار و گامی مهم برای بررسی منافع حاصل از فروش گردشگری، مقایسه و اندازه‌گیری رشد مالی گردشگری با سایر بخش‌ها، امکان سنجش بهره‌وری، دستیابی به میزان سهم آن از تولید ناخالص داخلی، بررسی تراز و تراکنش‌های مالی میدان از گردشگری، ظرفیت سنجی سرمایه‌گذاری در میدان، بررسی‌های مصرف انرژی و محاسبه مخارج گردشگری ورودی و داخلی می‌باشد.

۴. مدیریت گردشگری میدان نقش‌جهان از منظر فرهنگی

باید تعاملی پویا بین گردشگری و میراث‌فرهنگی به‌گونه‌ای پایدار در جریان باشد. ادراک گردشگر فرهنگی مبتنی بر حواس پنج‌گانه، محیط و اجتماع، همگی در ماهیت انسانی و اصل وجودی معنوی صورت می‌پذیرد که متأثر از عوامل فردی و محیطی است. عوامل فردی، از جمله انگیزه، شخصیت، سن، جنسیت، تحصیلات و میزان آگاهی از خویش، در کنار عوامل محیطی، مانند قوانین و مقررات محیط، خدمات سفر و گردشگری، رفتار جامعه میزبان و شرایط آب و هوایی، درک و دریافت را تحت تأثیر قرار می‌دهند تا دریافت‌های حسی، اجتماعی و محیطی در بستر ماهیت معنوی و غیرمادی هستی و وجود انسانی، کیفیت‌های گوناگونی داشته باشد.

- تدوین و ارائه برنامه‌ها در مدیریت راهبردی میدان نقش‌جهان

راهبردهای هم‌افزا

- عضویت شهرداری اصفهان در فدراسیون جهانی شهرهای گردشگری (WTCF) و راه‌اندازی دفتر آن در میدان نقش‌جهان به منظور بهره‌گیری از ظرفیت‌های بین‌المللی، برد شعاعی و ارتباطات در منطقه و بستر لازم برای پذیرش و میزبانی رویدادهای بین‌المللی در میدان نقش جهان

- لزوم مصوبه شورای اسلامی شهر برای انتقال بانک‌های سپه، تجارت، ملی از خیابان سپه و واحد انتظامی از خیابان استانداری و تغییر کاربری به موزه هنری، کتابخانه، هتل بوتیک و کاربری‌های گردشگری

- هماهنگی و برنامه‌ریزی بانک‌های عامل، دارایی، سازمان امور مالیاتی، مرکز آمار، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، در ایجاد زیرساخت TSA در بازارهای کسب و کار میدان

- تغییر کاربری اماکن اداری مستقر در میدان و تبدیل آن به مراکز گردشگری و متناسب با حریم نقش‌جهان

- راه اندازی مرکز خلاق پژوهش و دانش‌های بنیادی، ویژه میدان و مستقر در طبقه دوم میدان

- تدوین برنامه‌ها و سیاست‌هایی در راستای رفع آلودگی هوا، ترافیک به‌سمت میدان، و ضعف در ساعات کاری قطار شهری و حمل و نقل عمومی و تاکسی ضروری است

- توسعه پارکینگ طبقاتی و احداث پارک‌سوار، پارک سیکلت در مسیرهای منتهی به میدان

- برنامه‌ریزی در راستای ترغیب و جذب گردشگران از میدان در راستای اهداف توسعه پایدار

- استفاده از سوارکار پلیس گردشگری در میدان با یونیفرم و تجهیزات

- جلوگیری از تردد دوچرخه و موتورسیکلت و (چرخ باربری به علت عریض بودن و صدمه به عابرین و جایگزین کول بر یا استفاده در ساعت مشخص پیک خلوتی) در راسته های بازار

- لزوم حذف کانکس‌های مستقر در مرکز میدان و تعیین در حجره‌های اطراف میدان

- گشت انتظامات به صورت لباس متحدالشکل مناسب با فضای صفوی در میدان نقش‌جهان و بازار

راهبردهای محافظه کارانه

- بررسی ظرفیت تحمل بناهای تاریخی میدان نقش‌جهان

- احیای بافت تاریخی محدوده میدان

- مرمت و احیا اصولی و حرفه‌ای بناها، جداره‌ها و ضلع دیواره‌های میدان

- احیای بافت تاریخی بازار میدان نقش جهان تا میدان عتیق، (مسیر گردشگری بازار کهن اصفهان)

- تهیه طرح مطالعاتی آسیب شناسی انسانی، محیطی و طبیعی میدان

- امکان‌سنجی در راه‌اندازی پروژه بالن سواری به‌عنوان بخشی از گردشگری ورزشی و تفریحی بر فراز میدان نقش‌جهان

- برگزاری هفته فرهنگی خواهر خوانده‌های اصفهان در میدان نقش جهان در فصول مختلف

- برگزاری جشنواره‌های هنری، ادبی، فرهنگی، مسابقات مردمی، ورزش باستانی، شاهنامه خوانی، تئاتر خیابانی و موارد مشابه در میدان بعد از تعطیلی بناهای تاریخی به منظور پوشش گردشگری شبانه

- برگزاری آیین‌ها و مراسم مذهبی

- راه‌اندازی سیتی تور از مبدا میدان به مسیرهای گردشگری شهری با اتوبوس‌های دو طبقه توریستی

- مستند سازی قاب میدان نقش جهان با ویژگی‌های فرهنگی و میهمان‌نوازی مردم اصفهان

- تربیت راهنمایان ویژه میدان به منظور معرفی مجموعه به صورت روایت و داستان

- طراحی خلاق و بروز رسانی مبلمان شهری میدان

- نصب سردیس مشاهیر دوره صفوی در میدان

- نصب المان و مجسمه سوارکار چوگان در دروازه‌های شمالی و جنوبی میدان

- مدیریت بر بازار میدان نقش‌جهان و ایجاد فضایی برای تجربه هنری گردشگران در صنایع‌دستی و فرش دستبافت

- ایجاد برند واحد صنایع‌دستی با اقتباس از میدان نقش‌جهان و یکپارچگی در بازاریابی محصولات صادراتی به منظور تمایز محصولات اصفهان و جدا از برند اختصاصی کالا

- بهره‌برداری اقتصادی از حجره‌های طبقه‌ی دوم برای مردم محلی به منظور ارائه‌ی محصولات و خدمات صنایع دستی خانگی خود به‌صورت بازارچه‌های فصلی، ایجاد موزه هنری

- واگذاری بناهای تاریخی مجموعه‌ی نقش‌جهان به بخش خصوصی به منظور بهره‌برداری مناسب، درآمدزایی و اشتغال با نظارت عالی اداره کل

- بهره‌گیری از ظرفیت و توانمندی انجمن‌های دوستداران میراث‌فرهنگی در پیشبرد اهداف میدان

راهبردهای فناوری

- نصب استندهای هوشمند تاج در میدان برای دریافت اطلاعات کامل از بازار و جاذبه‌های میدان، حمل و نقل، قیمت‌ها، مسیریابی به منظور استفاده گردشگران و شهروندان

- ایجاد ابر الکترونیک بر آسمان میدان به منظور اطلاع رسانی و سرویس دهی پیام مربوط به میدان، وضعیت آب و هوا، نصب اپ، زمان بازدید بناها، خوش آمدگویی به موبایل گردشگران هنگام ورود به میدان

- استفاده از فناوری نوین و بروز رسانی سیستم نورپردازی موزون با ریتم معماری بنا و موسیقی

- ایجاد زیر ساخت QR CODE به منظور اسکن موبایل برای پرداخت بلیط بناها، خرید فرش، صنایع دستی، سوغات

- استفاده از Wi-fi رایگان در میدان در مناسبت‌های خاص فرهنگی ویژه گردشگران

- ایجاد سامانه هوشمند کنترل و نظارت بر قیمت و کیفیت کالاهای صنایع دستی

- نصب سامانه هوشمند ظرفیت پذیری بنا در زمان بازدید

- مشارکت و همکاری با شرکت‌های دانش بنیان در ایده‌پردازی برای طرح‌های خلاقانه و هوشمند در میدان

- فراخوان و جذب ایده‌های مردمی از طریق سامانه

- مشارکت و حمایت از استارت آپ‌ها در فعالیت‌ها و نوآوری خدمات در میدان

راهبردهای پیشامدی

- انتخاب پیمانکاران حرفه‌ای و مجرب مرمت بناهای ثبت جهانی و مجموعه میدان، خارج از سیستم سامانه‌ای و دستگاه متولی با تایید کمیته فنی استانداری به منظور پیشگیری از پیشامدهای احتمالی در آسیب به بناهای تاریخی

- تشکیل تیم‌های فنی برای نظارت مستمر بر نوسازی و ساخت و سازهای ناهمگن و نامتقارن در حریم و بافت تاریخی میدان

- لزوم حمایت و تقویت دفتر اطلاع رسانی گردشگری به تجهیزات و فناوری و نصب تابلو راهنما در میدان

- توسعه زیرساخت سرویس های بهداشتی در محدوده میدان

- ایجاد آگاهی در مردم بومی از طریق آموزش و فرهنگ‌سازی

- آموزش مداوم راهنمایان و مشارکت آنان در اجرای برنامه‌های میدان نقش‌جهان

- کنترل و نظارت بر ترافیک محدوده حریم میدان نقش‌جهان

- تعیین مسیرهای پیاده‌رو و دوچرخه در راستای کاهش آلودگی‌های صوتی، هوایی و بصری خیابان‌های منتهی به میدان

- ایجاد امکانات مناسب به منظور دفع مواد زائد احشام دور از منظر گردشگران

- تشکیل تیم ویژه بهداشت میدان برای نظارت دقیق و مستمر بر مراکز پذیرایی شامل، رستوران، کافی شاپ، سوغات، غذاهای سنتی

- راه‌اندازی تیم سیار آتش نشانان در بازار برای کنترل و نظارت

- راه‌اندازی تیم امداد حوادث برق ویژه کنترل مستمر برق بازار برای پیشگیری از حوادث

- نتایج

در این یادداشت به ارائه راهبردهای مدیریتی و برنامه‌ریزی از نظر زیست‌محیطی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی و همچنین بررسی کاستی‌ها و ارائه راهبردها با توجه به ظرفیت و قابلیت اجرای آن در میدان نقش‌جهان پرداخت شد. با توجه به ارتباط کارکردهای گذشته میدان با کارکردهای حال و آینده می‌توان به صورت منظم و با برنامه‌ریزی صحیح در راستای مدیریت میدان و توسعه پایدار برای کلیه ذی‌نفعان گام برداشت.

تغییر و اجرای طرح خلاقانه و نوین مبلمان شهری محدوده میدان نقش‌جهان با رویکرد گردشگری با هم‌افزایی و مشارکت تمامی دستگاه‌های ذیربط گامی است در راستای بهره‌مندی همه متصدیان و مجریان گردشگری در اصفهان به منظور توسعه پایدار اقتصادی و اعتلای فرهنگ و اصالت میدان نقش‌جهان

در این راستا هر چقدر در انسجام بین بخشی، هماهنگی و یک‌پارچگی، نظم و کنترل، افزایش توان اِبرزاری ناظرین و ضابطین اجرایی، بهره‌گیری از روش‌های نوین جهانی، در برنامه‌ی مدیریت گردشگری میدان نقش‌جهان و حریم آن پرداخته شود، می‌توان به سطح بالایی از استاندارهای بین‌المللی در کارکرد میدان دست یافت.

کد خبر 1400060323501

chtn.ir/news/1400060323501
(http://chtn.ir/news/1400060323501)/مدیریت-راهبردی-میدان-نقشجهان-با-رویکرد-گردشگری

#اصفهان (https://chtn.ir/tag/اصفهان)

#میدان نقش‌جهان (https://chtn.ir/tag/میدان نقش‌جهان)

اصفهان (https://chtn.ir/category/esfahan)

گردشگری (https://chtn.ir/category/tourism)

(https://telegram.me/share/url?url=http://chtn.ir/news/1400060323501&text)=مدیریت راهبردی میدان نقش‌جهان با رویکرد گردشگری

f (https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://chtn.ir/news/1400060323501)/مدیریت-راهبردی-میدان-نقشجهان-با-رویکرد-گردشگری

...)